

ZAKON

O ZAŠTITNIKU GRAĐANA

(*"Sl. glasnik RS", br. 105/2021*)

I UVODNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuju se položaj, nadležnost i postupak pred Zaštitnikom građana kao nezavisnim državnim organom koji štiti prava građana i kontroliše rad organa državne uprave, organa nadležnog za pravnu zaštitu imovinskih prava i interesa Republike Srbije, kao i drugih organa i organizacija, preduzeća i ustanova kojima su poverena javna ovlašćenja (u daljem tekstu: organi uprave).

Zaštitnik građana se stara o zaštiti i unapređenju ljudskih i manjinskih prava i sloboda.

Pod pojmom građanin, u smislu ovog zakona, podrazumeva se ne samo fizičko lice koje je domaći državljanin, već i strani državljanin i lice bez državljanstva, kao i svako domaće ili strano pravno lice o čijim pravima i obavezama odlučuju organi uprave iz stava 1. ovog člana.

Svi pojmovi koji su u ovom zakonu upotrebljeni u gramatičkom muškom rodu podrazumevaju prirodni muški i ženski rod lica na koja se odnose.

Član 2

Zaštitnik građana obavlja poslove nacionalnog mehanizma za prevenciju torture, shodno Zakonu o ratifikaciji Opcionog protokola uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka ("Službeni list SCG - Međunarodni ugovori", br. 16/05 i 2/06 i "Službeni glasnik RS - Međunarodni ugovori", broj 7/11).

Zaštitnik građana obavlja poslove nacionalnog nezavisnog mehanizma za praćenje sprovođenja Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom, shodno Zakonu o potvrđivanju Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom ("Službeni glasnik RS - Međunarodni ugovori", broj 42/09).

Zaštitnik građana obavlja poslove nacionalnog izvestioca u oblasti trgovine ljudima, shodno Zakonu o potvrđivanju Konvencije Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima ("Službeni glasnik RS - Međunarodni ugovori", broj 19/09).

Zaštitnik građana ima položaj posebnog tela koje štiti, promoviše i unapređuje prava deteta.

Član 3

Zaštitnik građana je nezavisan i samostalan u obavljanju poslova utvrđenih ovim zakonom i niko nema pravo da utiče na njegov rad i postupanje.

U obavljanju poslova iz svoje nadležnosti Zaštitnik građana postupa u okviru Ustava, zakona i drugih opštih akata, kao i potvrđenih međunarodnih ugovora i opšteprihvaćenih pravila međunarodnog prava.

Zaštitnik građana za svoj rad odgovara Narodnoj skupštini.

Član 4

Drugi organi, tela, udruženja, pravna i fizička lica ne mogu nositi naziv niti isticati obeležja Zaštitnika građana.

Član 5

Sedište Zaštitnika građana je u Beogradu.

Zaštitnik građana odlukom može obrazovati kancelarije i van svog sedišta.

Opštim aktom o organizaciji i radu stručne službe Zaštitnika građana uređuje se obavljanje poslova u kancelarijama van sedišta Zaštitnika građana.

II IZBOR I PRESTANAK FUNKCIJE

Član 6

Narodna skupština bira Zaštitnika građana većinom glasova svih narodnih poslanika, na predlog odbora nadležnog za ustavna pitanja (u daljem tekstu: Odbor).

Zaštitnik građana se bira na vreme od osam godina, bez mogućnosti ponovnog izbora na ovu funkciju.

Predsednik Narodne skupštine raspisuje javni poziv svim zainteresovanim licima da se prijave za kandidata za Zaštitnika građana (u daljem tekstu: Javni poziv).

Javni poziv se, istog dana, objavljuje na veb prezentaciji Narodne skupštine i u najmanje jednom dnevnom listu koji se distribuira na celoj teritoriji Republike Srbije, najkasnije 180 dana pre isteka mandata prethodnog Zaštitnika građana, odnosno najkasnije 30 dana po donošenju odluke o prestanku funkcije Zaštitnika građana u smislu čl. 13. i 14. ovog zakona.

Prijava na Javni poziv dostavlja se u pismenom obliku i mora da sadrži lično ime, adresu prebivališta, broj telefona za kontakt, adresu za prijem elektronske pošte i potpis zainteresovanog lica, a uz prijavu se dostavljaju biografija i dokazi o ispunjenosti uslova iz člana 7. ovog zakona za izbor na funkciju Zaštitnika građana.

Rok za prijavljivanje na Javni poziv traje 30 dana od dana objavljivanja Javnog poziva.

U roku od 15 dana od isteka roka za prijavljivanje na Javni poziv, Odbor utvrđuje i na veb prezentaciji Narodne skupštine objavljuje spisak prijavljenih lica koji ispunjavaju uslove za izbor na funkciju Zaštitnika građana, sa njihovim biografijama.

U roku iz stava 7. ovog člana, Odbor dostavlja poziv poslaničkim grupama u Narodnoj skupštini da sa spiska prijavljenih lica koji ispunjavaju uslove za izbor na funkciju Zaštitnika građana predlože kandidata za Zaštitnika građana.

Kandidata za Zaštitnika građana Odboru ima pravo da predloži svaka poslanička grupa u Narodnoj skupštini.

Poslanička grupa može da predloži kandidata za Zaštitnika građana tek po isteku 15 dana od dana objavljivanja spiska prijavljenih lica koji ispunjavaju uslove za izbor na funkciju Zaštitnika građana.

Više poslaničkih grupa mogu da predlože zajedničkog kandidata za Zaštitnika građana.

Pre utvrđivanja predloga za izbor Zaštitnika građana, Odbor sa kandidatima koje su predložile poslaničke grupe obavlja javni razgovor na kojem se kandidatima omogućuje da iznesu svoje stavove o ulozi i načinu ostvarivanja funkcije Zaštitnika građana.

Predlog za izbor Zaštitnika građana utvrđuje se većinom glasova od ukupnog broja članova Odbora.

Obrazloženi predlog za izbor Zaštitnika građana Odbor podnosi Narodnoj skupštini najkasnije 60 dana pre isteka mandata prethodnog Zaštitnika građana, odnosno u roku od 90 dana od dana donošenja odluke o razrešenju, odnosno o utvrđivanju dana prestanka funkcije Zaštitnika građana.

Ako predloženi kandidat za Zaštitnika građana ne dobije potrebnu većinu glasova svih narodnih poslanika, novi postupak izbora pokreće se u roku od 15 dana od dana kada Narodna skupština nije izabrala Zaštitnika građana.

Član 7

Za Zaštitnika građana može biti izabran državljanin Republike Srbije koji ispunjava sledeće uslove:

- 1) da ima stečeno visoko obrazovanje na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova ili visoko obrazovanje stečeno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine;
- 2) da ima najmanje deset godina iskustva na poslovima koji su od značaja za obavljanje poslova iz nadležnosti Zaštitnika građana;
- 3) da poseduje visoke moralne i stručne kvalitete;
- 4) da ima zapaženo iskustvo u zaštiti prava građana.

Član 8

Zaštitnik građana ima do četiri zamenika koji mu pomažu u obavljanju poslova utvrđenih ovim zakonom, u okviru ovlašćenja koja im on prenese.

Prilikom prenošenja ovlašćenja zamenicima, Zaštitnik građana posebno vodi računa o tome da se obezbedi određena specijalizacija za obavljanje poslova iz nadležnosti Zaštitnika građana, naročito u pogledu zaštite prava lica lišenih slobode, ravnopravnosti polova, prava deteta, prava pripadnika nacionalnih manjina i prava osoba sa invaliditetom.

Zaštitnik građana određuje zamenika koji će ga zamenjivati u slučaju njegove odsutnosti ili sprečenosti da obavlja poslove.

Zamenik Zaštitnika građana koji je ovlašćen da se stara o zaštiti prava lica lišenih slobode pomaže Zaštitniku građana u poslovima Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture, u skladu sa zakonom.

Zamenik Zaštitnika građana koji je ovlašćen da se stara o zaštiti prava osoba sa invaliditetom pomaže Zaštitniku građana u poslovima nacionalnog nezavisnog mehanizma za praćenje sprovođenja Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom, u skladu sa zakonom.

Zaštitnik građana određuje zamenika koji mu pomaže u poslovima Nacionalnog izvestioca u oblasti trgovine ljudima.

Zaštitnik građana određuje zamenika koji mu pomaže u obavljanju poslova zaštite, promocije i unapređenja prava deteta.

Zamenike Zaštitnika građana postavlja Zaštitnik građana posle javnog konkursa koji raspisuje Zaštitnik građana u roku od 15 dana od dana stupanja na dužnost.

Funkcija zamenika Zaštitnika građana traje do stupanja na dužnost novog zamenika Zaštitnika građana.

Na uslove za postavljenje zamenika Zaštitnika građana shodno se primenjuju odredbe člana 7. ovog zakona o uslovima za izbor Zaštitnika građana.

U slučaju prestanka funkcije zamenika Zaštitnika građana u toku mandata Zaštitnika građana, javni konkurs za postavljenje novog zamenika Zaštitnika građana raspisuje se u roku od 15 dana od dana prestanka funkcije zamenika Zaštitnika građana.

Član 9

Zaštitnik građana pre stupanja na dužnost polaže zakletvu pred Narodnom skupštinom, koja glasi: "Zaklinjem se da ću svoju dužnost obavljati odgovorno, nepristrasno i nezavisno, u skladu sa Ustavom i zakonom i da ću savesno raditi na zaštiti i unapređenju ljudskih i manjinskih prava i sloboda".

Član 10

Mandat Zaštitnika građana počinje da teče danom polaganja zakletve.

Član 11

Sa funkcijom Zaštitnika građana, odnosno zamenika Zaštitnika građana nespojivo je obavljanje druge javne funkcije, kao i obavljanje delatnosti ili posla koji su nespojivi sa funkcijom Zaštitnika građana.

Zaštitnik građana i zamenik Zaštitnika građana ne mogu učestvovati u političkim, profesionalnim ili drugim aktivnostima koje nisu u skladu sa nezavisnošću i nepristrasnošću funkcije Zaštitnika građana.

Zaštitnik građana i zamenik Zaštitnika građana ne mogu biti članovi političkih stranaka.

Zaštitnik građana i njegovi zamenici imaju položaj javnih funkcionera u smislu zakona kojim se uređuje sprečavanje sukoba interesa u vršenju javnih funkcija i na njih se u celini primenjuju odredbe tog zakona.

Danom izbora odnosno postavljenja, Zaštitniku građana, odnosno zameniku Zaštitnika građana prestaju sve javne, profesionalne i druge funkcije, odnosno delatnosti ili poslovi koje je do tada obavljao, ako su suprotni odredbama ovog zakona, kao i članstvo u političkim strankama.

Član 12

Zaštitnik građana i njegovi zamenici uživaju imunitet kao narodni poslanici.

O ukidanju imuniteta Zaštitnika građana i njegovih zamenika odlučuje Narodna skupština većinom glasova svih narodnih poslanika.

Član 13

Funkcija Zaštitnika građana prestaje u sledećim slučajevima:

- 1) istekom mandata;
- 2) smrću;
- 3) ostavkom;
- 4) gubitkom državljanstva;
- 5) ako mu pravnosnažnom sudskom odlukom bude ograničena poslovna sposobnost;
- 6) ako pravnosnažnom sudskom odlukom bude osuđen na kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest meseci;
- 7) razrešenjem.

Zaštitniku građana koji u toku mandata ispuni uslove za starosnu penziju u skladu sa zakonom, funkcija prestaje istekom mandata.

Član 14

Zaštitnika građana razrešava Narodna skupština većinom glasova svih narodnih poslanika, na obrazloženi predlog Odbora ili najmanje jedne trećine od ukupnog broja narodnih poslanika.

Ako predlog za razrešenje Zaštitnika građana podnosi Odbor, potrebno je da se za njegovo podnošenje izjasni većina od ukupnog broja članova Odbora.

Zaštitnik građana može biti razrešen u sledećim slučajevima:

- 1) ako nestručno i nesavesno obavlja svoju funkciju;
- 2) ako bude izabran, postavljen ili imenovan na drugu javnu funkciju;
- 3) ako započne obavljanje delatnosti ili posla bez saglasnosti državnog organa nadležnog za odlučivanje o sukobu interesa pri vršenju javnih funkcija;
- 4) ako u roku od 30 dana od dana polaganja zakletve, bez opravdanog razloga ne stupi na dužnost Zaštitnika građana.

Zaštitnik građana ima pravo da se na sednici Odbora i Narodne skupštine na kojoj se razmatra predlog za njegovo razrešenje obrati narodnim poslanicima.

Član 15

Narodna skupština na predlog Odbora može doneti odluku o suspenziji Zaštitnika građana u slučaju:

- 1) ako je protiv njega određena mera pritvora ili zabrane napuštanja stana;
- 2) ako nepravnosnažnom sudskom odlukom bude osuđen na kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest meseci.

Odluka o suspenziji donosi se većinom glasova narodnih poslanika na sednici na kojoj je prisutna većina narodnih poslanika.

Narodna skupština će ukinuti odluku o suspenziji čim prestanu razlozi za suspenziju.

Odluku o suspenziji zamenika Zaštitnika građana u slučajevima predviđenim stavom 1. ovog člana donosi i ukida Zaštitnik građana.

Član 16

U slučaju prestanka funkcije Zaštitnika građana iz razloga navedenih u članu 13. stav 1. tač. 2)-6) ovog zakona, Narodna skupština, bez rasprave, donosi odluku kojom utvrđuje dan prestanka funkcije.

Pravne posledice prestanka funkcije nastupaju od dana prestanka funkcije utvrđenog u odluci iz stava 1. ovog člana.

Član 17

Na razloge za prestanak funkcije zamenika Zaštitnika građana shodno se primenjuju odredbe člana 13. ovog zakona o prestanku funkcije Zaštitnika građana.

O razrešenju i o drugim razlozima za prestanak funkcije zamenika Zaštitnika građana odlučuje Zaštitnik građana.

Član 18

U slučaju isteka mandata, Zaštitnik građana nastavlja da obavlja funkciju do stupanja na dužnost novog Zaštitnika građana.

U slučaju prestanka funkcije Zaštitnika građana iz razloga navedenih u članu 13. stav 1. tač. 2)-7) ovog zakona, do stupanja na dužnost novog Zaštitnika građana ovu funkciju obavlja zamenik koga je Zaštitnik građana odredio da ga zamenjuje u slučaju njegove odsutnosti ili sprečenosti da obavlja funkciju.

III NADLEŽNOST

Član 19

Zaštitnik građana je ovlašćen da kontroliše zakonitost i pravilnost rada organa uprave, radi utvrđivanja da li je njihovim aktima, radnjama ili nečinjenjem došlo do kršenja prava građana zajemčenih Ustavom, potvrđenim međunarodnim ugovorima, opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, zakonima, drugim propisima i opštim aktima Republike Srbije.

Zaštitnik građana nije ovlašćen da kontroliše rad Narodne skupštine, predsednika Republike, Vlade, Ustavnog suda, sudova i javnih tužilaštava.

Zaštitnik građana može preduzimati i procesne i druge radnje u postupcima pred državnim i drugim organima i organizacijama, kada je za to ovlašćen posebnim propisima.

Član 20

Zaštitnik građana ima pravo predlaganja zakona iz svoje nadležnosti.

Zaštitnik građana je ovlašćen da Narodnoj skupštini, odnosno Vladi i organu uprave podnese inicijativu za izmenu ili dopunu zakona i drugih propisa i opštih akata, ako smatra da do povrede prava građana dolazi zbog nedostataka u propisima, kao i da inicira donošenje novih zakona, drugih propisa i opštih akata, kada smatra da je to od značaja za ostvarivanje i zaštitu prava građana.

Nadležni odbor Narodne skupštine, odnosno Vlada i organi uprave dužni su da razmotre inicijativu koju je podneo Zaštitnik građana i obaveštenje o tome dostave Zaštitniku građana najkasnije 60 dana od dana podnošenja inicijative.

Član 21

Zaštitnik građana je ovlašćen da u postupku pripreme propisa daje mišljenje Narodnoj skupštini, odnosno Vladi i organu uprave na predloge zakona i drugih propisa, ako se njima uređuju pitanja koja su od značaja za zaštitu prava građana.

Predlozi propisa iz stava 1. ovog člana dostavljaju se Zaštitniku građana u skladu sa propisima kojima su uređeni postupci izrade, odnosno usvajanja predloga propisa.

Ako mišljenje ne bude dostavljeno u rokovima predviđenim posebnim propisima, smatra se da nije bilo primedaba.

Član 22

Zaštitnik građana je ovlašćen da pokrene postupak pred Ustavnim sudom za ocenu ustavnosti i zakonitosti zakona, drugih propisa i opštih akata.

Član 23

Zaštitnik građana je ovlašćen da pismeno preporuči razrešenje funkcionera, odnosno inicira pokretanje disciplinskog postupka protiv zaposlenog u organu uprave koji je povredio prava građana ili načinio propust kojim je građaninu pričinjena materijalna ili druga šteta:

- 1) ako povredu ili propust odbija ili propušta da otkloni po preporuci Zaštitnika građana, ili
- 2) ako ne izvrši drugu zakonom predviđenu obavezu u postupku koji vodi Zaštitnik građana.

Ako nađe da u radnjama funkcionera ili zaposlenog u organu uprave ima elemenata krivičnog ili drugog kažnjivog dela, Zaštitnik građana je ovlašćen da nadležnom organu podnese zahtev, odnosno prijavu za pokretanje krivičnog, prekršajnog ili drugog odgovarajućeg postupka.

Član 24

Organi uprave imaju obavezu da sarađuju sa Zaštitnikom građana i da mu omoguće pristup prostorijama i stave na raspolaganje sve podatke kojima raspolažu, a koji su od značaja za postupak koji vodi odnosno za ostvarenje cilja njegovog preventivnog delovanja, bez obzira na stepen njihove tajnosti, osim kada je to u suprotnosti sa zakonom.

Zaštitnik građana ima pravo da obavi razgovor sa svakim zaposlenim u organu uprave kada je to od značaja za postupak koji vodi.

Zaštitnik građana, odnosno zamenik Zaštitnika građana je dužan da i nakon prestanka funkcije čuva kao tajnu podatke do kojih dođe u vršenju svoje funkcije.

Obaveza čuvanja tajne odnosi se i na zaposlene u stručnoj službi Zaštitnika građana.

Član 25

Zaštitnik građana može bez prethodne najave i ometanja, pregledati mesta u kojima se nalaze lica lišena slobode, lica kojima je ograničena sloboda kretanja i mesta gde su smeštene ili borave grupe čija prava štiti, a posebno mesta pod kontrolom policije i Vojske Srbije, pritvorske jedinice, zavode za izvršenje krivičnih sankcija, psihijatrijske ustanove, prihvatilišta za strance i centre za azil.

Pregled iz stava 1. ovog člana Zaštitnik građana može izvršiti i u ustanovama socijalne zaštite koje pružaju uslugu domskog smeštaja deci i mladima, kao i odraslim i starijim licima.

Zaštitnik građana je ovlašćen i da sa licima koja zatekne na mestima iz st. 1. i 2. ovog člana razgovara nasamo, pregleda sve instalacije i drugu opremu, kao i da pristupi svakom dokumentu i podatku, u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

Svako je dužan da Zaštitniku građana omogući vršenje ovlašćenja iz st. 1-3. ovog člana.

Nadležni organ je dužan da na zahtev Zaštitnika građana pruži pomoć u vršenju ovlašćenja iz st. 1-3. ovog člana.

Član 26

Predsednik Republike, predsednik i članovi Vlade, predsednik Narodne skupštine, predsednik Ustavnog suda i funkcioneri u organima uprave dužni su da prime Zaštitnika građana na njegov zahtev najkasnije u roku od 15 dana, a u slučaju koji zahteva hitnost postupanja u roku od tri dana.

IV POSTUPAK

Član 27

Zaštitnik građana pokreće postupak po pritužbi građana ili po sopstvenoj inicijativi.

Pored prava na pokretanje i vođenje postupka, Zaštitnik građana ima pravo da pružanjem dobrih usluga, posredovanjem i davanjem saveta i mišljenja o pitanjima iz svoje nadležnosti deluje preventivno, u cilju unapređenja rada organa uprave i unapređenja zaštite ljudskih prava i sloboda.

Član 28

Pritužbu Zaštitniku građana može da podnese svako fizičko ili pravno lice, domaće ili strano, koje smatra da mu je aktom, radnjom ili nečinjenjem organa uprave povređeno ljudsko ili manjinsko pravo i sloboda.

Pritužbu u ime fizičkog lica, uz njegovu saglasnost, može podneti udruženje koje se bavi zaštitom ljudskih prava.

Pritužbu zbog povrede prava deteta mogu podneti njegov roditelj ili staratelj, kao i udruženje koje se bavi zaštitom prava deteta, uz saglasnost roditelja ili staratelja deteta ili uz saglasnost deteta starijeg od deset godina.

Dete može samostalno podneti pritužbu ako je navršilo deset godina.

Ako je povređeno pravo pravnog lica, pritužbu može podneti lice ovlašćeno za zastupanje pravnog lica.

Niko ne može biti sprečen u podnošenju pritužbe Zaštitniku građana ili zbog nje biti stavljen u nepovoljniji položaj.

Pre podnošenja pritužbe podnosilac je dužan da pokuša da zaštiti svoja prava u odgovarajućem pravnom postupku pred organom uprave.

Zaštitnik građana će uputiti podnosioca pritužbe na pokretanje odgovarajućeg pravnog postupka, ako je takav postupak predviđen, a neće pokretati postupak dok ne budu iscrpljena sva pravna sredstva pred nadležnim organima uprave.

Izuzetno, Zaštitnik građana može pokrenuti postupak i pre nego što su iscrpljena sva pravna sredstva pred organima uprave, ako bi podnosiocu pritužbe bila naneta nenadoknadviva šteta ili ako se pritužba odnosi na povredu principa dobre uprave, posebno nekorektan odnos organa uprave prema podnosiocu pritužbe, neblagovremen rad ili druga kršenja pravila etičkog ponašanja zaposlenih u organima uprave.

Zaštitnik građana neće postupati po anonimnim pritužbama.

Izuzetno, ako smatra da u anonimnoj pritužbi ima osnova za njegovo postupanje, Zaštitnik građana može pokrenuti postupak po sopstvenoj inicijativi.

Član 29

Pritužba se podnosi u pismenoj formi ili usmeno na zapisnik i na podnošenje pritužbe se ne plaća nikakva taksa, niti druga naknada.

Pritužba se može podneti najkasnije u roku od tri godine od izvršene povrede prava građana, odnosno od poslednjeg postupanja, odnosno nepostupanja organa uprave u vezi sa učinjenom povredom prava građana.

Član 30

Pritužba sadrži naziv organa na čiji se rad odnosi, opis povrede prava, činjenice i dokaze koji potkrepljuju pritužbu, podatke o tome koja su pravna sredstva iskorišćena i podatke o podnosiocu pritužbe (lično/poslovno ime, adresu prebivališta/sedišta i podatke za kontakt).

Na zahtev podnosioca pritužbe stručna lica u službi Zaštitnika građana su dužna da mu, bez naknade, pruže stručnu pomoć u sastavljanju pritužbe. Detetu se stručna pomoć pruža i ako je nije zahtevalo.

Lica lišena slobode imaju pravo da pritužbu podnesu u zapečaćenoj koverti.

U svim ustanovama u kojima se nalaze lica lišena slobode moraju se na vidan i javan način obezbediti odgovarajuće koverta, o čemu se staraju uprave ovih ustanova, kao i ministarstvo nadležno za poslove pravde.

Član 31

Zaštitnik građana je dužan da po pritužbi postupi u roku od 15 dana od njenog prijema, i to tako što će:

- 1) pritužbu odbaciti, odnosno zahtevati dopunu pritužbe da bi se po njoj moglo postupati, ili
- 2) o pritužbi odlučiti u skraćenom postupku, ili
- 3) pokrenuti ispitni postupak.

Zaštitnik građana mora da okonča ispitni postupak u roku od 90 dana od dana prijema pritužbe.

Zaštitnik građana može produžiti ispitni postupak ako složenost činjeničnog stanja, brojnost podataka ili ponašanje učesnika u postupku to nalažu, o čemu obaveštava podnosioca pritužbe.

Član 32

Zaštitnik građana donosi zaključak kojim odbacuje pritužbu:

- 1) ako predmet pritužbe nije u nadležnosti Zaštitnika građana;
- 2) ako je pritužba podneta posle isteka roka za njeno podnošenje;
- 3) ako je pritužba podneta pre upotrebe svih raspoloživih pravnih sredstava pred organima uprave, a nisu ispunjeni uslovi iz člana 28. stav 9. ovog zakona;
- 4) ako je pritužba anonimna ili je uvredljiva ili je o njenoj osnovanosti već odlučivano;
- 5) ako pritužba ne sadrži podatke koji su potrebni za postupanje, a podnosilac pritužbe ne otkloni nedostatke u naknadnom roku od pet radnih dana od dana određenog za dopunu pritužbe, niti se obrati stručnoj službi Zaštitnika građana da mu pomogne u otklanjanju nedostatka.

Pritužba deteta ne može biti odbačena u slučajevima iz stava 1. tač. 3) i 5) ovog člana.

Zaključak kojim se odbacuje pritužba mora biti obrazložen i dostavlja se podnosiocu pritužbe.

Ako Zaštitnik građana nije nadležan da postupa po pritužbi, u zaključak se unosi i pouka o tome kome treba uputiti pritužbu, ili drugo pravno sredstvo, osim ako Zaštitnik građana ne dostavlja pritužbu pokrajinskom zaštitniku građana - ombudsmanu ili lokalnom ombudsmanu.

Član 33

Zaštitnik građana može da postupa u skraćenom postupku ili da pokrene ispitni postupak i ako je pritužba podneta posle isteka roka za njeno podnošenje, ako smatra da je podnosilac pritužbe propustio rok iz opravdanih razloga ili da je slučaj toliko značajan da postupak treba voditi.

Zaštitnik građana postupa u skraćenom postupku ako činjenično stanje može da se utvrdi iz dokumenata koja su priložena uz pritužbu. U tom slučaju, donosi se izveštaj o slučaju, na koji se primenjuju odredbe ovog zakona o izveštaju o slučaju koji se donosi posle ispitnog postupka.

Ako ne odbaci pritužbu ili ne reši slučaj u skraćenom postupku, Zaštitnik građana pokreće ispitni postupak.

Ispitni postupak pokreće se zaključkom.

Član 34

Zaštitnik građana dostavlja podnosiocu pritužbe i organu uprave zaključak o pokretanju ispitnog postupka i zahteva od organa uprave da se pismeno izjasni o pritužbi i dostavi potrebna obaveštenja i dokumente, u roku koji odredi, a koji ne može biti duži od 15 dana.

U izuzetno složenim situacijama, na obrazloženi zahtev organa uprave, Zaštitnik građana može rok iz stava 1. ovog člana produžiti najduže do 60 dana.

Zaštitnik građana može da, u naročito opravdanim slučajevima, organu uprave ne otkrije identitet podnosioca pritužbe.

Organ uprave na koji se odnosi pritužba obavezan je da Zaštitniku građana omogući pristup službenim prostorijama.

Svi funkcioneri i zaposleni u organu uprave dužni su da se odazovu na zahtev Zaštitnika građana da učestvuju u ispitnom postupku i pruže mu potrebna objašnjenja.

Ako organ uprave ne postupi u roku koji je Zaštitnik građana odredio, dužan je da Zaštitniku građana bez odlaganja saopšti razloge za to.

O nepostupanju po zahtevu iz stava 1. ovog člana, Zaštitnik građana obaveštava organ koji je neposredno nadređen organu uprave na koji se pritužba odnosi, Vladu, Narodnu skupštinu i javnost.

Član 35

Zaštitnik građana može da obustavi ispitni postupak ako se podnosilac pritužbe pismeno izjasni da odustaje od pritužbe, ako neopravdano ne učestvuje u ispitnom postupku, ili ako iz njegovih postupaka nedvosmisleno proizlazi da ne pokazuje interesovanje za dalji tok postupka.

Ispitni postupak se obustavlja zaključkom, koji mora biti obrazložen i koji se dostavlja podnosiocu pritužbe i organu uprave.

Član 36

Ako organ uprave protiv kojeg je podneta pritužba sam otkloni nedostatak na koji se pritužba odnosi, Zaštitnik građana će zaključkom obustaviti ispitni postupak i o tome obavestiti podnosioca pritužbe i organ uprave.

Član 37

Kada okonča ispitni postupak, Zaštitnik građana sačinjava pismeni izveštaj o slučaju koji dostavlja nadležnom organu i podnosiocu pritužbe i objavljuje ga na svojoj veb prezentaciji.

U izveštaju o slučaju Zaštitnik građana utvrđuje da li je u aktima, radnjama ili nečinjenju organa uprave bilo nezakonitosti i nepravilnosti kojima je povređeno ljudsko ili manjinsko pravo i sloboda građana.

Ako utvrdi nepravilnosti i nezakonitosti u radu organa uprave, Zaštitnik građana u izveštaj o slučaju unosi preporuku o načinu na koji bi nepravilnosti i nezakonitosti u radu trebalo otkloniti odnosno načinu unapređenja rada organa.

Preporuka za razrešenje funkcionera, odnosno inicijativa za pokretanje disciplinskog postupka protiv zaposlenog u organu uprave iz člana 24. ovog zakona sastavni je deo izveštaja o slučaju.

Organ uprave je dužan da, u roku koji Zaštitnik građana odredi u izveštaju o slučaju, a koji ne može biti kraći od 15 ni duži od 90 dana od dana dobijanja izveštaja o slučaju, Zaštitniku građana dostavi obaveštenje o tome da li je i na koji način postupio po preporuci iz stava 3. ovog člana, odnosno o razlozima zbog kojih po preporuci eventualno nije postupio.

Ako se preporuka iz stava 3. ovog člana odnosi na normativno preuređenje određene oblasti ili propisanih rešenja, Zaštitnik građana u izveštaju o slučaju određuje rokove u kojima je organ uprave dužan da Zaštitnika građana obaveštava o merama preduzetim na ispunjavanju preporuka.

Ako organ uprave u zadatom roku ne dostavi Zaštitniku građana obaveštenje iz stava 5. ovog člana, ako ne postupi po preporuci, ili je samo delimično ispuni, kao i ako ne ispuni preporuku da se razreši funkcioner koji je odgovoran za povredu prava ili inicijativu da pokrene disciplinski postupak protiv zaposlenog koji je odgovoran za povredu prava, Zaštitnik građana o tome obaveštava neposredno nadređeni organ, Narodnu skupštinu, Vladu i javnost.

Član 38

Zaštitnik građana može postupiti i po sopstvenoj inicijativi, kada na osnovu sopstvenog saznanja ili saznanja dobijenih iz drugih izvora, uključujući izuzetno i anonimne pritužbe, oceni da je moguće da je aktom, radnjom ili nečinjenjem organa uprave došlo do povrede ljudskih prava ili sloboda.

Odredbe ovog zakona o ispitnom postupku shodno se primenjuju i na postupak koji Zaštitnik građana pokrene po sopstvenoj inicijativi.

V IZVEŠTAJ NARODNOJ SKUPŠTINI I SARADNJA ZAŠTITNIKA GRAĐANA SA DRUGIM ORGANIMA I ORGANIZACIJAMA

Član 39

Zaštitnik građana podnosi Narodnoj skupštini redovan godišnji izveštaj o svom radu i stanju ljudskih prava u Republici Srbiji, u kome se navode: podaci o aktivnostima u prethodnoj godini, podaci o uočenim nedostacima u radu organa uprave, preporuke za poboljšanje prakse i normativnog uređenja pojedinačne oblasti, predlozi za unapređenje položaja građana u odnosu na organe uprave, kao i podaci o sprovođenju preporuka i predloga iz prethodnih izveštaja.

Izveštaj iz stava 1. ovog člana Zaštitnik građana podnosi najkasnije do 15. marta naredne godine za prethodnu godinu i objavljuje ga u "Službenom glasniku Republike Srbije" i na svojoj veb prezentaciji, o čemu obaveštava sredstva javnog informisanja.

U toku godine Zaštitnik građana može da podnosi i posebne izveštaje, ako za tim postoji potreba.

Član 40

Odnosi između Zaštitnika građana i organa autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave nadležnih za pitanja zaštite prava građana zasnivaju se na međusobnoj saradnji, u okviru nadležnosti Zaštitnika građana utvrdjenih ovim zakonom.

Zaštitnik građana sarađuje sa pokrajinskim zaštitnikom građana - ombudsmanom i lokalnim ombudsmanima u jedinicama lokalne samouprave, kao i sa nadležnim službama predsednika Republike, Narodne skupštine i Vlade u cilju razmene informacija o uočenim problemima i pojavama u radu i postupanju organa uprave sa stanovišta zaštite i unapređenja ljudskih i manjinskih prava i sloboda.

Član 41

Ako Zaštitnik građana primi pritužbu koja se odnosi na povredu ljudskog ili manjinskog prava učinjenu aktima, radnjama ili nečinjenjem organa uprave, a nije povređen Ustav, međunarodni ugovor o ljudskim ili manjinskim pravima, niti zakon, drugi propis ili opšti akt Republike Srbije, već je povređen propis ili drugi opšti akt autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave, dostavlja je, bez odlaganja, pokrajinskom zaštitniku građana - ombudsmanu ili lokalnom ombudsmanu, i o tome pismeno obaveštava podnosioca pritužbe.

Ako pokrajinski zaštitnik građana - ombudsman ili lokalni ombudsman primi pritužbu zbog povrede potvrđenog međunarodnog ugovora o ljudskim ili manjinskim pravima ili zakona, drugog propisa ili opšteg akta Republike Srbije dostavlja je, bez odlaganja, Zaštitniku građana i o tome pismeno obaveštava podnosioca pritužbe.

Ako podnosilac pritužbe istovremeno ukazuje na povredu potvrđenog međunarodnog ugovora o ljudskim ili manjinskim pravima ili zakona, drugog propisa ili opšteg akta Republike Srbije i na povredu propisa ili drugog opšteg akta autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, organ koji je primio pritužbu postupi po njoj u delu svojih nadležnosti, a kopiju pritužbe prosleđuje Zaštitniku građana ili

pokrajinskom zaštitniku građana - ombudsmanu ili lokalnom ombudsmanu, i o tome pismeno obaveštava podnosioca pritužbe.

Član 42

Zaštitnik građana uspostavlja i održava saradnju sa organizacijama civilnog društva, međunarodnim organizacijama i mehanizmima za zaštitu i unapređenje ljudskih i manjinskih prava.

VI PRAVO NA PLATU

Član 43

Zaštitnik građana ima pravo na platu u visini plate predsednika Ustavnog suda, a zamenici Zaštitnika građana u visini plate sudije Ustavnog suda.

VII SREDSTVA ZA RAD ZAŠTITNIKA GRAĐANA

Član 44

Sredstva za rad Zaštitnika građana obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

Zaštitnik građana sačinjava predlog finansijskog plana za narednu godinu i, u skladu sa zakonom kojim je uređen budžetski sistem, dostavlja ga ministarstvu nadležnom za pripremu budžeta Republike Srbije.

Predlog finansijskog plana Zaštitnika građana treba da sadrži predlog rasporeda i korišćenja sredstava za vršenje nadležnosti Zaštitnika građana predviđenih ovim zakonom, uključujući i sredstva za finansiranje nadležnosti iz člana 2. ovog zakona.

Godišnja sredstva za rad Zaštitnika građana treba da budu dovoljna da omoguće njegovo delotvorno i efikasno ostvarivanje funkcije, kao i da budu u skladu sa makroekonomskom politikom Republike Srbije.

Sredstva za rad Zaštitnika građana iz stava 1. ovog člana ne mogu se smanjiti, izuzev ako se smanjenje sredstava za rad primenjuje i na druge korisnike budžetskih sredstava.

VIII STRUČNA SLUŽBA

Član 45

Za vršenje stručnih i administrativnih poslova obrazuje se stručna služba Zaštitnika građana.

Zaštitnik građana donosi opšti akt o organizaciji i sistematizaciji poslova stručne službe u skladu sa budžetskim sredstvima opredeljenim za njegov rad.

O donošenju opšteg akta iz stava 2. ovog člana Zaštitnik građana obaveštava Narodnu skupštinu, u roku od 15 dana od dana njegovog donošenja.

Zaštitnik građana donosi odluku o prijemu u radni odnos zaposlenih u stručnoj službi.

Na prava i dužnosti zaposlenih u stručnoj službi Zaštitnika građana primenjuju se propisi koji uređuju prava i dužnosti državnih službenika i nameštenika.

Član 46

Zaštitnik građana i zamenici Zaštitnika građana imaju službenu legitimaciju koja služi da se identifikuju prilikom obavljanja poslova iz nadležnosti Zaštitnika građana.

Po prestanku funkcije, službena legitimacija se vraća i poništava.

Izgled, oblik, sadržinu i način izdavanja i vođenja evidencije o izdatim službenim legitimacijama propisuje Zaštitnik građana.

IX PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 47

Postupci kontrole Zaštitnika građana koji su započeti do početka primene ovog zakona, a koji nisu okončani, okončaće se prema odredbama zakona koji se primenjivao do početka primene ovog zakona.

Član 48

Zaštitnik građana i zamenici Zaštitnika građana koji su izabrani prema odredbama Zakona o Zaštitniku građana ("Službeni glasnik RS", br. 79/05 i 54/07) nastavljaju da vrše funkcije do isteka mandata na koje su izabrani, sa mogućnošću da budu ponovo izabrani na iste funkcije u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 49

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o Zaštitniku građana ("Službeni glasnik RS", br. 79/05 i 54/07).

Član 50

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".